

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ludolphi, rectoris ecclesiae parochialis in Suchem, De
itinere terrae sanctae liber**

Ludolphus <Suchensis>

Stuttgart, 1851

I. De terra sancta

urn:nbn:de:hbz:466:1-9333

otio vacans, in statu per omnia, prout ipsas partes ultramarinas et earum statum anno domini MCCCXXXVI inveni, et ipsas partes et earum statum anno domini MCCCXLI¹ reliqui, secundum mei paucitatem intellectus et ingenii ac memoriae fragilitatem parumper duxi compendiose conscribendum atque etiam enarrandum. Verumtamen nullus credat, me omnia et singula, quae inserere propono², oculis vidisse, sed ex antiquis gestis bene aliqua extraxisse, et aliqua ex veridicis hominibus audisse, quae omnia, in quibus locis scribantur et inveniuntur, discreti lectoris iudicio duxi committendum. Attamen multo plura inseruissem, si in partibus illis aliquatenus prius propositum aliqua scribendi habuissem. Et tamen adhuc plura inserere potuissem, si non propter rudes detractores et derisores ommitterem, ne aliqua incredibilia dicam, quibus ab eisdem mendax valeam³ reputari. Nam detractoribus et derisoribus, qui scire non sunt digni, omnia videntur incredibilia et inaudita. Et nimirum quod ipsis omnia bona sunt ignota, ideo propter eos quam plurima quae utique conscripsissem et inseruissem me omittere oportebat.⁴

I. DE TERRA SANCTA.

Est igitur terra sancta, id est terra promissionis, quam deus Abrahæ et semini eius dare promisit, deo amabilis, angelis laudabilis⁵ et hominibus venerabilis. Nam dominus noster Iesus Christus eam suo pretiosissimo sanguine consecrare, ut sua gloriosa præsentia in nostra fragilitate humana, et ab antiquo, ut in bibliæ libris legitur, suæ deitatis et maiestatis gloria honorare atque etiam in ipsa humanum genus ab eterna dampnatione liberare dignatus est, quæ tamen diversis inhabitantium peccatis exigentibus a deo diversis est flagellis flagellata. Et non solum nunc temporibus Christianorum est flagellata, sed multotiens ab antiquo, ut in

1. So A. In B mit Worten: anno domini millesimo trecentesimo quadragésimo primo. Dagegen C allein: MCCCL. Ihm schließen F und M sich an. Da Ludolf deutlich sagt, er sei fünf Jahre im Morgenlande gewesen, so kann nur 1341 richtig sein. — 2. B und C intendo. — 3. B und C possim. — 4. scientiæ non sunt digni B und C, welche hier Alles verwirren. — 5. C arabilis.

diversis gestis et Biblia legitur, a diversis hominibus inhabitata et sæpius perdita et recuperata. Verumtamen Iesus Christus non immemor suæ gloriosæ passionis, ibidem Christianos correxit virga correctionis filialis; itaque peccatis Christianorum consummatis, et terram sanctam nostris restituere dignatus, omnia loca, civitates, villas, castra, et omnia ipsorum oratoria ¹, adhuc quasi servavit illæsa; itaque valde faciliter ad defendendum et inhabitandum et in statum pristinum essent aptanda, reformanda et recuperanda, licet a Sarracenis aliqua loca et oratoria pro parte bene sint vituperata. Nam sicut oculus est homini dulcissimum et tenerimum membrum et in eo nihil penitus contrarium pati potest, sic ad instar oculi est deo terra sancta et propterea in ea peccata sustinere non potest obstinata.

Igitur volens ire ad dictam terram sanctam, cavendum sibi est ne absque licentia domini apostolici transeat. Nam quam primum ad littus Soldani applicuerit, est in sententia papæ ², quia postquam terra sancta ad manus Soldani devenit, fuit et est excommunicata, et omnes absque licentia papæ illuc transeuntes, ne Sarraceni tributo ³ Christianorum in despectum ecclesiæ sustententur. Ideoque dum aliquis transiens a domino apostolico bene transeundi licentiam obtinuerit inseritur in bulla super licentia obtenta, quod non emat nec vendat aliqua in mundo, nisi victum et vestitum et corporis necessaria, contrarium faciens in eandem sententiam sciat se relapsum. Tamen plures sunt causæ ob quas absque licentia, ut audivi, transiri potest, ut si transiens sit religiosus, vel si pater, mater aut amicus alicuius ibidem infirmaretur, vel captus detineretur, tunc absque licentia transire posset, ad quærendum vel redimendum ipsos, vel si aliquis transmitteretur pro pace vel aliqua alia re bona reformanda vel recuperanda. Sed ut redeam ad propositum, aliquis igitur volens ad terram sanctam transfretare, oportet quod ⁴ transeat per mare vel per terram. Si vult transire per terram, ut audivi a talibus quibus erat bene notum, ex tunc transitur rectius per Ungariam et Bulgariam et regnum Traciæ ⁵, sed dicunt quod sit via multum tæ-

1. *C* oracula. — 2. Est excommunicatus *C*. *So übersetzt auch Feyerabend und vor ihm der middlehällische Übersetzer: so ist er im bann.* — 3. *A* tribuno. — 4. *C* ut. — 5. *Raciæ lesen die Codd. und C, auch Feyerabend, dagegen M* Tracia, was das Richtige ist.

diosa. Tamen qui id laborare posset secure, ille per terram et non per mare usque ad Constantinopolim bene perveniret. Et de hac civitate modicum dicam.

II. DE CONSTANTINOPOLI.

Constantinopolis est civitas pulcherrima et multum magna, habens in gyro octo miliaria, figura triangulari facta, in modum et formam Romæ structuris ædificata, et est duobus angulis super maris brachium quod sancti Georgii dicitur situata, et tertium eius angulum habet infra ¹ terram. Et est ipsa civitas variis et diversis ornamentis redimita, quam imperator Constantinus construxit et eam Constantinopolim nominavit et Græci nunc eam Bolos ² appellant. In hac civitate est ecclesia miræ magnitudinis et pulchritudinis, qua credo non sit maior in toto mundo. Nam navis extensis omnibus velis se commode in ea vertere posset, eiusque magnitudinem plene scribere non sum ausus. Hæc ecclesia in honorem sanctæ Sophiæ in græco, id est transfigurationis domini in latino ³, est consecrata. Et est multis magnis et diversis solemnibus reliquiis ornata, scilicet veste inconsutili, et uno clavo domini, spongia, calamo et aliis diversorum sanctorum reliquiis redimita. In medio huius ecclesiæ stat magna columna marmorea et desuper imago Iustiniani imperatoris equestris ærea et optime deaurata, corona imperiali et regalibus vestimentis bene ornata, habens pomum aureum more imperiali in manu sinistra, et versus orientem rebellibus minatur dextra ⁴. In hac etiam ecclesia est pars columnæ, in qua flagellatus erat Iesus. Et quam plurima sanctorum corpora et romanorum pontificum in ea requiescunt. Unde sciendum, quod ⁵ temporibus meis quidam armigeri ibidem de Catelonia ⁶ venerunt et imperatori Constantinopolis pro stipendio servierunt, qui in eorum recessu imperatori pro reliquiis specialiter supplicabant. Quibus imperator annuit, ponens tot san-

1. So A und B. C supra. M uff dem land. — 2. Das ist πόλις. — 3. M. dieselbe kirch ist in der ere Sant Sophoniæ gebuwen, das ist in latin in der ere der erklärung des heren. Es scheint, Ludolf verstand nicht Griechisch. — 4. Ähnlich bei Johann von Maundeville. — 5. Diese drei Worte fehlen in BCM. — 6. So A und B. CMF dagegen Calcidonia.